

Київський університет імені Бориса Грінченка
Історико-філософський факультет
Кафедра філософії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
Олексій ЖИЛЬЦОВ
« 01 » 09 2021 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ФІЛОСОФСЬКІ СТУДІЇ

для студентів

спеціальності

051 «Економіка»

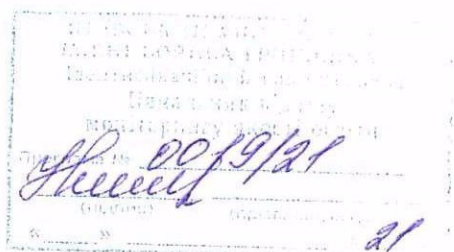
освітнього рівня

першого (бакалаврського)

освітня програма

051.00.01 «Економіка міста. Урбаністика»

Київ – 2021

Розробники: Додонова Віра Іванівна, доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії Історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка;
Овсянкіна Людмила Анатоліївна, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії Історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладач: Овсянкіна Людмила Анатоліївна, кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії Історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри філософії Історико-філософського факультету

Протокол від 28 серпня 2020 року № 1

Завідувач кафедри д. філос. н., проф. Додонов Р.О.

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми

____.____.20__ р.

Гарант освітньо-професійної програми

Робочу програму перевірено

____.____.20__ р.

Заступник декана

Пролонговано:

на 20²¹ / 20²² н.р. (Додонов Р.О.), «31» серпня 20²¹ р., протокол № 1

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № _____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № _____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № _____

Київський університет імені Бориса Грінченка

Історико-філософський факультет

Кафедра філософії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
О.Б. Жильцов
« 01 » 09 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФСЬКІ СТУДІЇ

для студентів

спеціальності **051 «Економіка»**

освітнього рівня **першого (бакалаврського)**

освітньої програми **051.00.01 «Економіка міста. Урбаністика»**

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554 Начальник відділу моніторингу якості освіти Програма № <u>1199/20</u> <u>Жильцов</u> (підпис) (прізвище, ініціал) « » 20 <u>20</u> р.
--

Київ – 2020

Київський університет імені Бориса Грінченка

Історико-філософський факультет

Кафедра філософії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи
_____ О.Б. Жильцов
« 01 » _____ 09 _____ 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ФІЛОСОФСЬКІ СТУДІЇ

для студентів

спеціальності **051 «Економіка»**

освітнього рівня першого (бакалаврського)

освітньої програми **051.00.01 «Економіка міста. Урбаністика»**

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554 Начальник відділу моніторингу якості освіти Програма № <u>1199/20</u> <u>Жильцов</u> (підпис) (прізвище, ініціал) « _____ » _____ 20 <u>20</u> р.
--

Київ – 2020

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	нормативна	
Мова викладання, навчання та оцінювання	Українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	2/60	
Курс	2	
Семестр	3	
Кількість змістових модулів з розподілом:	1	
Обсяг кредитів	2	
Обсяг годин, в тому числі:	60	
Аудиторні	28	
Модульний контроль	2	
Семестровий контроль	15	
Самостійна робота	15	
Форма семестрового контролю	екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Філософські студії» є засвоєння студентами досягнень світової філософської думки, вдосконалення відповідно до цього культури їхнього мислення, формування самосвідомості, світоглядних орієнтацій, опанування загально-методологічним компонентом пізнавальної діяльності.

Дисципліна спрямована на формування таких загальних програмних компетентностей освітньої програми підготовки:

- Здатність до адаптації, креативності, генерування ідей та дій у новій ситуації (ЗК-1);
- Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та встановлення взаємозв'язків між соціально-економічними явищами та процесами (ЗК-2).

3. Результати навчання за дисципліною

Володіти основами правових та етичних відносин і основами психологічних особливостей поведінки (ПРН-3-2).

Ідентифікувати причини стресу, адаптувати себе та членів команди до стресової ситуації, знаходити засоби до її нейтралізації (ПРН-У-11).

Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності (ПРН-У-12).

Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним (ПРН-У-13).

Демонструвати спроможність застосовувати новітні технології у професійній діяльності, готовність і здатність шляхом самоосвіти, вивчення позитивного досвіду, удосконалювати свої управлінські навички (ПРН-У-15).

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I. Теоретична філософія							
Тема 1. Філософське розуміння світу	6	2	2	-	-	-	2
Тема 2. Проблема свідомості в філософії	6	2	2	-	-	-	2
Тема 3. Сутність і структура пізнавального процесу	6	2	2	-	-	-	2
Тема 4. Діалектика як методологія пізнання	6	2	2	-	-	-	2
Тема 5. Творчість як конструктивний спосіб пізнання	6	2	2				2
Тема 6. Проблема людини в філософії	6	2	2	-	-	-	2
Тема 7. Суспільство як соціальна система	7	2	2	-	-	-	3
Модульний контроль	2						
Разом за змістовим модулем	45	14	14	-	-	-	15
Підготовка та проходження контрольних заходів	15						
Усього	60	14	14	-	-	-	15

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Теоретична філософія

Тема 1. Філософське розуміння світу

Зміст категорії буття. Філософська ретроспектива поняття „буття”. Розуміння буття в європейській та східній традиції. Буття і небуття. Основні форми буття. Буття речей, процесів, і станів "першої" природи. Буття "другої" природи. Світ як сукупна реальність, єдність природи і людини, матеріального світу і людського духу. Буття людини в світі природи. Специфіка людського буття. Буття духовного (ідеального) і його форми (індивідуальне і об'єктивоване духовне). Буття соціального як єдність індивідуального і суспільного буття.

Проблема субстанції. Монізм і плюралізм. Матеріалістичний і ідеалістичний монізм.

Формування науково-філософського поняття матерії. Фундаментальна роль категорії матерії в системі філософського матеріалізму. Методологічне значення цього поняття для пізнання природи, суспільства, практичної діяльності. Сучасна наука про складну систему організацію матерії. Основні рівні організації неживої та живої природи. Суспільство як вищий рівень організації матерії. Філософія про різноманітність та єдність світу.

Поняття руху. Стійкість та мінливість, переривчатість та непереривчатість як характеристики руху. Рух і розвиток. Основні форми руху, їх співвідношення, якісна специфіка і взаємозв'язок. Сучасна наука і проблема класифікації руху. Єдність матерії і руху.

Простір і час. Субстанціональна та реляційна концепції простору і часу. Специфіка властивостей простору і часу в неживій, живій природі і суспільних процесах.

Тема 2. Проблема свідомості в філософії

Проблема свідомості в філософії. Генезис свідомості. Відображення як загальна властивість матерії. Розвиток форм відображення. Відображення в живій та неживій природі. Відображення і інформація. Свідомість як вища форма відображення і форма регулювання людською діяльністю.

Суспільна природа свідомості. Роль праці і спілкування у виникненні свідомості. Свідомість і мова. Знаково-символічні системи.

Основні властивості свідомості. Свідомість як суб'єктивний образ об'єктивного світу. Проблема ідеального. Структура свідомості: компонентна, рівнева. Свідомість і емоції. Свідоме і підсвідоме. Свідомість і інтуїція. Самосвідомість і її форми. Сутність рефлексії. .

Тема 3. Сутність і структура пізнавального процесу

Поліваріантність підходів до проблеми пізнання в історії філософії. Теорія пізнання як філософська дисципліна. Пізнання як особливий вид діяльності. Суспільна природа пізнання. Суб'єкт і об'єкт пізнання. Чуттєвий рівень пізнання. Форми чуттєвого рівня. Раціональний рівень пізнання як якісно-новий ступінь відображення дійсності. Форми раціонального пізнання: поняття, судження, умовивід. Єдність чуттєвого і раціонального в пізнанні. Сенсуалізм і раціоналізм. Знання і віра. Проблеми сучасної епістемології.

Проблема істини в філософії. Концепції істини: кореспондентська, корегентна, прагматична. Об'єктивність істини. Абсолютна і відносна істина.

Праксіологічні аспекти істини. Істина як процес. Конкретність істини. Проблема істини в юриспруденції. Істина і омана. Істинність і правильність. Догматизм і релятивізм. Нові реалії сучасної гносеологічної парадигми. Постмодерністський дискурс. Нарративістика. Співвідношення наукових та позанаукових форм знання.

Тема 4. Діалектика як методологія пізнання

Діалектика як вчення про універсальні зв'язки, зміни, розвиток. Основні принципи діалектики. Онтологічні принципи матеріалістичної діалектики. Принцип всезагального взаємозв'язку і взаємозумовленості всіх речей і явищ світу. Принцип руху і розвитку всіх сфер дійсності (природи, суспільства, мислення). Принцип системності. Принцип матеріальної єдності світу. Гносеологічні принципи діалектики. Принцип конкретного і всебічного розгляду речей. Принцип історизму. Принцип системності. Принцип об'єктивності.

Закони діалектики. Закон переходу кількісних змін в якісні. Закон єдності та боротьби протилежностей. Закон заперечення заперечення. Якість, кількість, мір та стрибок, тотожність, відмінність. Основні категорії діалектики. Ціле, частина, структура, елемент, одиничне, загальне, сутність, явище, зміст, форма, необхідність, випадковість, дійсність, можливість.

Тема 5. Творчість як конструктивний спосіб пізнання

Поняття про творчість. Творчість – прояв світоперетворюючої сутності людини, спосіб його самоствердження через світ людської культури. Чотири рівні творчості. Проблема творчості в історії філософії. Обґрунтування універсальної творчої сутності людини. Фази творчого процесу, за М.О. Бердяєвим. Види творчості. Творчість в науці, техніці, мистецтві. Соціальний і особистісний аспекти творчості. Соціальні умови, організаційні основи та методи реалізації творчих потенцій людини. Співвідношення колективного і індивідуального в творчому процесі.

Практичне втілення – заключний етап технічної творчості. Критерій краси, гармонії в інженерному конструюванні. Соціально-моральний критерій «новизни» наукового відкриття. Сутність і природа творчого мислення. Конвергентне мислення. Дивергентне мислення. Шаблонне та нешаблонне мислення. Семантична гнучкість мислення. Сутність латерального мислення. Роль інтуїції, фантазії та діалогічного мислення у творчому процесі. Інтуїція і творчість. Сутність творчої особистості. Природа творчих здібностей людини. Сучасні технології навчання творчості. Система КАРУС (Комбінування – Аналогізування – Реконструювання – Універсальний підхід – Ситуативна поведінка). Система ТРВЗ (теорія розв'язування винахідницьких задач).

Тема 6. Проблема людини в філософії

Філософська антропологія як розділ філософії та філософська антропологія як течія (напрямок) у європейській філософії ХХ століття. Поняття і зміст філософської антропології.

Людина як предмет філософії. Метафізика людини як «громадянина двох світів». Світ природи і тілесність людської істоти. Світ свободи і метафізичні виміри людини. Есенціалістський та екзистенціальний підходи до них. Метафізика людської сутності. Феномен «Я», його інтерпретації. Душа, дух, тілесність людини. Концепт «ідентичність» у сучасній філософії.

Людина, індивід, особистість. Потреби і інтереси. Сутність людини. Праця і мова - фактори становлення й розвитку людини

Роль соціального середовища в формуванні особистості. Поняття соціальної норми. Інтеріоризація суспільних відносин, культури, в процесі виховання і діяльності. Життєва позиція особистості.

Особистість як об'єкт і суб'єкт суспільного життя. Роль суспільного поділу праці і приватної власності у формуванні особистості. Права і обов'язки особистості: теорія і реальність. Соціальна роль як важливий фактор формування особистості. Проблема індивідуалізму. Об'єктивні і суб'єктивні основи конформізму. Всебічний розвиток особистості як її гуманістичний ідеал. Ціннісне орієнтування людини Цінності як визначальні характеристики людського буття. Людина в системі цінностей. Структура цінностей. Цінність як ядро духовного світу людини. Проблема суб'єктивного вибору. Цінність і ціль. Цінність і життєвий смисл. Цінність як регулятор поведінки людини.. Цінність і оцінка.

Філософське розуміння відчуження: причини, сутність, історичні форми. Свобода як процес зняття відчуження.

Діалектика історичної необхідності і свободи особистості в суспільному розвитку. Необхідність свободи вибору. Свобода і відповідальність. Смисл буття і сенс життя людини. Смисл і абсурд

Тема 7. Суспільство як соціальна система

Феномен соціального. Соціальне буття людини як реальний життєвий процес. Поняття соціуму. Предметність, діяльність, спілкування – форми існування соціуму. Типи соціальної дії: афективна, традиційна, ціннісно-раціональна, цілераціональна (М.Вебер). Основні підходи до розуміння суспільства: натуралізм, матеріалізм, ідеалізм. Географічний детермінізм.

Поняття соціальної системи та її структури. Сферний підхід до аналізу соціуму. Економічна, соціальна, політична, духовна сфери суспільства. Малі та великі соціальні групи (класи, страти). Соціальна стратифікація. Соціальні ролі та статуси. Поняття соціальної мобільності. Поняття народ. Соціально-етнічні спільності людей (рід, плем'я, народність, нація).

Соціодинаміка суспільства і принцип історизму. Єдність і багатоманітність історії. Проблема типологізації історичного процесу. Соціопсихологічні концепції. Об'єктивні умови і

суб'єктивні фактори розвитку суспільства. Суб'єкти суспільного розвитку. Роль особистості в історії. Ідея прогресу в історії суспільствознавства.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекції	1	7	7
Відвідування семінарських занять	1	7	7
Відвідування практичних занять	1	-	-
Робота на семінарському занятті	10	7	70
Робота на практичному занятті	10	-	-
Лабораторна робота (в тому числі допуск, виконання, захист)	10	-	-
Виконання завдань для самостійної роботи	5	7	35
Виконання модульної роботи	25	1	25
Виконання ІНДЗ	30	-	-
Разом		-	144
Максимальна кількість балів: 144			
Розрахунок коефіцієнта: $60/144 = 0,4$			

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Самостійна робота – один з основних засобів оволодіння навчальним матеріалом. Упровадження в практику навчальної програми різноманітних форм самостійної роботи активно сприяє модернізації навчального процесу шляхом подолання протиріч між трансляцією знань і їх засвоєнням у взаємозв'язку теорії та практики.

Мета самостійної роботи студентів:

- розвиток творчих здібностей та активізація розумової діяльності студентів;
- формування умінь і навичок самостійної розумової праці;
- розвиток морально-вольових зусиль;
- формування в студентів потреби безперервного самостійного поповнення знань як необхідної умови професійного становлення.

Завдання самостійної роботи студентів:

- навчання студентів самостійно працювати з різними джерелами інформації;
- творче сприйняття і осмислення навчального матеріалу;
- формування навичок щоденної навчальної самостійної роботи.

Зміст самостійної роботи полягає в таких положеннях:

- самостійне вивчення теоретичних, історичних і науково-практичних тем;
- самостійна робота з джерелами та літературою з метою кращого засвоєння програмного матеріалу;
- підготовка наукових повідомлень, інформаційних довідок;
- підготовка вибіркового дослідного завдання на базі критичного огляду наукових публікацій, розроблення пропозицій щодо вирішення актуальних проблем або прогнозів за обраною тематикою;

– презентація та захист результатів виконання вибіркового дослідницького завдання.

Самостійна робота студентів повинна забезпечити:

- системність знань та засобів навчання;
- володіння розумовими процесами;
- мобільність і критичність мислення;
- володіння засобами обробки інформації;
- здібність до творчої праці.

Одним із видів самостійної роботи є опрацювання лекційного матеріалу, визначення головного в змісті лекції, засвоєння її основних моментів. Для систематизації отриманих знань з дисципліни до кожної наступної теми слід ретельно готуватись: систематично опрацьовувати матеріал попередньої лекції, рекомендовану літературу, повторювати пройдений матеріал.

Критерії оцінювання – кожна робота оцінюється у 5 балів.

№ з/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів
1	Глибина і повнота розкриття завдань	2 бали
2	Повнота використання рекомендованої літератури	1 бали
3	Обґрунтування висновків	0,5 бали
4	Грамотність, стиль викладу, оформлення роботи	1 бал
5	Обсяг виконаної роботи	0,5 бал

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
Змістовий модуль 1			
1	В контексті першої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	2	5
2	В контексті другої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	2	5
3	В контексті третьої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	2	5
4	В контексті четвертої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	2	5
5	В контексті п'ятої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	2	5
6	В контексті шостої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	2	5
7	В контексті сьомої теми студенти, використовуючи рекомендовану літературу, повинні самостійно опрацювати першоджерела за заявленою тематикою.	3	5
Разом		15	35

6.3 **Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.**

Навчальні досягнення студентів з дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Оцінка за кожний змістовий модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, за виконання індивідуальних самостійних завдань, за модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в електронному вигляді або з використанням роздрукованих завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- а) *Методи усного контролю*: робота в малих групах, інтерактивні презентації, індивідуальний контроль, брифінг, дискусія, розгляд проблемних питань, фронтальне (комбіноване) усне опитування, колоквиум, ігрові ситуації, контрольна співбесіда з проблеми модуля, тренінг, підбір власної бібліотеки, складання тез.
- б) *Методи письмового контролю*: вхідні тести, практикум, контрольна робота, розробка графіків, таблиць, схем, діаграм, презентація особистого проекту, міні-диктант з визначення термінів, контрольна робота, творчі (дослідницькі) завдання, підготовка письмових відповідей на проблемні питання.
- в) *Комп'ютерного (дистанційного) контролю*: мережеве навчання, консультаційного форуму, практичних робіт в асинхронному режимі, навчального проекту (моделювання політичного процесу чи явища) в синхронному режимі, хмарні технології, заняття з представленням знань та умінь моделі кореспондентського навчання, проект з залученням SMART- технологій.
- г) *Методи самоконтролю*: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти дисципліни (п. 7), де зазначено види контролю і кількість балів за видами.

6.4 **Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.**

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- *Методи усного контролю*: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік. *Методи письмового контролю*: модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, реферат.
- *Комп'ютерного контролю*: тестові програми.
- *Методи самоконтролю*: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- систематичність відвідування занять;
- своєчасність виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності;
- виконання тестових завдань.

6.5. **Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю**

1. Філософія, її предмет і коло проблем.
2. Історичні типи світогляду.

3. Філософія як форма світогляду.
4. Структура філософського знання.
5. Основні функції філософії.
6. Докласичний період розвитку античної філософії: Мілетська школа, Геракліт Ефеський, піфагорійці, Елейська школа, атомісти.
7. Сутність софістики як напрямку античної філософії.
8. Сократ і поворот до гуманістичної філософії.
9. Класичний період античної філософії: філософія Платона (вчення про ідеї, теорія пізнання і соціальна утопія).
10. Філософія Арістотеля: вчення про субстанцію, теорія пізнання, етика, вчення про державу.
11. Філософія Середньовіччя і її основні напрямки: патристика, схоластика.
12. Дискусія про «універсалії» у середньовічній філософії: реалізм і номіналізм.
13. Вчення Томи Аквінського.
14. Філософія епохи Відродження: антропоцентризм, гуманізм і соціальна утопія.
15. Філософія Нового часу: емпіризм (сенсуалізм) Ф.Бекона, Т.Гоббса, Дж.Локка.
16. Раціоналізм Р.Декарта, Б.Спінози, Р.Ляйбніца.
17. Філософія Просвітництва. Французький матеріалізм XVIII століття і його основні проблеми.
18. Класична німецька філософія: І. Кант: теорія пізнання – апіорні форми чуттєвості і розуму. Антиномії Канта.
19. Етичні проблеми у філософії І. Канта.
20. Абсолютний ідеалізм Г. Гегеля: філософська система і діалектичний метод.
21. Соціально-історична проблематика у філософії Гегеля.
22. Антропологічний матеріалізм Л. Фойєрбаха і його концепція сутності релігії.
23. Філософія марксизму.
24. Проблема світу і людини у філософській думці Київської Русі.
25. Києво-Могилянська Академія як центр філософської думки XVII-XVIII ст. в Україні.
26. Г.С. Сковорода – основоположник української класичної філософії.
27. Українська філософія XIX-XX століть.
28. Загальна характеристика сучасної філософії.
29. Позитивізм і його історичні форми.
30. Ірраціоналістична філософія (екзистенціалізм і філософія життя).
31. Філософія фрейдизму та неофрейдизму.
32. Філософія постмодернізму.
33. Сутність філософського вчення про буття та форми його прояву.
34. Поняття «матерії» в філософії. Сучасна наукова картина світу.
35. Філософський зміст понять «простору» та «часу». Категорія «рух» в філософії.
36. Категорії філософії та їх характеристика.
37. Філософське вчення про зв'язки та розвиток. Поняття «закону» в філософії.
38. Закони діалектики та їх характеристика.
39. Проблема людини в різних філософських парадигмах. Сенс життя та місце людини в світі.
40. Філософські проблеми антропосоціогенезу. Біологічне та соціальне в людині.
41. Особистість як суб'єкт суспільства, її соціальні риси та потреби.
42. Відчуження людини, його форми, види та шляхи подолання.
43. Відображення як загальна властивість матерії та його форми.
44. Біологічні та соціальні передумови виникнення та розвитку свідомості.
45. Структура та функції свідомості. Мислення та мова.
46. Суспільна свідомість та її види.
47. Проблема пізнання в філософії. Діалектичний характер пізнавального процесу.
48. Діяльність людини. Структура діяльності. Практика як спосіб освоєння світу.

49. Філософське вчення про істину та її критерії. Діалектика абсолютної та відносної істини.
50. Філософія про методи і форми пізнавального процесу. Поняття теорії. Сутність наукового дослідження.
51. Поняття суспільства та його структура. Філософські концепції суспільства.
52. Соціальні процеси та соціальне пізнання.
53. Географічне середовище та суспільство. Географічний детермінізм.
54. Філософські проблеми демографії.
55. Економічна сфера життєдіяльності суспільства. Діалектика продуктивних сил та виробничих відносин.
56. Соціальна сфера життя суспільства. Основні форми соціального буття людини: сім'я, етнос, клас.
57. Політико-правова сфера життєдіяльності суспільства. Держава, її форми та функції.
58. Філософія культури. Дихотомія культури і цивілізації.
59. Мораль, релігія, мистецтво як особливі сфери взаємодії людей в суспільстві.
60. Глобальні проблеми сучасності: сутність, витоки, шляхи вирішення.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни

Разом: 60 год., із них: лекції –14 год., семінарські заняття – 14 год., самостійна робота – 15 год., модуль. контр. – 2 год.

Модулі (назви, бали)	Модуль 1. Теоретична філософія (144 бали)						
	1	2	3	4	5	6	7
Лекції (теми, бали)	Тема 1. Філософське розуміння світу. (1 бал)	Тема 2. Проблема свідомості в філософії (1 бал)	Тема 3. Сутність і структура пізнавального процесу. (1 бал)	Тема 4. Логіка і методологія наукового пізнання. (1 бали)	Тема 5. Творчість як конструктивний спосіб пізнання. (1 бали)	Тема 6. Проблема людини в філософії. (1 бали)	Тема 7. Суспільство як соціальна система. (1 бал)
Семінарські заняття (теми, бали)+ відвідування семінарів	Тема 1. Філософське розуміння світу. (10+1 бал)	Тема 2. Проблема свідомості в філософії (10+1 бали)	Тема 3. Сутність і структура пізнавального процесу. (10+1 бали)	Тема 4. Діалектика як методологія пізнання (10+1 бали)	Тема 5. Творчість як конструктивний спосіб пізнання. (10+1 бали)	Тема 6. Проблема людини в філософії. (10+1 бали)	Тема 7. Суспільство як соціальна система. (10+1 бали)
Самостійна робота	Самостійна робота до першої теми (5 балів)	Самостійна робота до другої теми (5 балів)	Самостійна робота до третьої теми (5 балів)	Самостійна робота до четвертої теми (5 балів)	Самостійна робота до п'ятої теми (5 балів)	Самостійна робота до шостої теми (5 балів)	Самостійна робота до сьомої теми (5 балів)
Поточний контроль (вид, бали)	МКР 1 (25 балів)						
Семестровий контроль	Екзамен (40 балів)						

8. Рекомендовані джерела

Основні (базові):

1. Андрущенко В. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: навч. посіб. / В. Андрущенко, Г.Волинка, Н. Мозгова та ін. за ред. Г. Волинки. – К.: Каравела, 2009.
2. Андрущенко В.П., Губерський Л.В., Михальченко М.І. Соціальна філософія.Історія, теорія, методологія. Підручн. для вищ. навч. закл./ В.П.Андрущенко, Л.В.Губерський, М.І.Михальченко. - Вид.4, випр. та доп. — Юрінком Інтер, 2016. – 552 с.
3. Арутюнов В.Філософія [Навчально-методичний посібник] / В. Арутюнов, С. Бондар. – К.: Аспект-Поліграф, 2008. – 309 с.
4. Баумейстер А.О. Вступ до філософських студій, або Інтелектуальні подорожі до країни філософії: наук. посібник/Андрій Баумейстер.- Київ: Ін-т обдарованої дитини НАПН України, 2017- 236 с.
5. Бойко О. Філософія: курс лекцій: У 2-х ч / [уклад. О. Бойко]. – Суми, 2010. – Ч. 2. Філософські системи. – 179 с.
6. Бойко О.Філософія: курс лекцій: У 2-х ч / [уклад. О. Бойко]. – Суми, 2009. – Ч. 1. Історія світової та української філософії. – 112 с.
7. Бойченко І.Філософія історії / І. Бойченко, М. Горлач, І. Жиленкова, Є. Мануйлов. – К.: Прапор, 2006. – 656 с.
8. Бучин О.П. Філософська пропедевтика: історичні типи філософії, світогляду та методології(Античність-Новий час) / О.П.Бучин, Посіб. для заоч. Та ден. Форм навчання / Ніжин. Держ. пед. Ун-т ім. М Гоголя.- Ніжин 2004 – 100 с.
9. Волинка Г. Історія філософії в її зв'язку з освітою: Підручник / За ред. Г. Волинки. – К.: Каравела, 2006.
10. Горський В.Історія української філософії: Підруч. / В. Горський, К. Кислюк. – К.: Либідь, 2004.
11. Губерський Л.Філософія: Хрестоматія (від витоків до сьогодення): навч. посіб. / за ред. Л. Губерського – К.: Знання, 2009. – 621 с.
12. Данильян О.Г. Філософія:підручник/О.Г.Данильян, О.П. Дзьобан; М-во освіти і науки УКр., Нац. Юрид. Ун. Ім. Ярослава Мудрого- 2-е вид. перероб.ідопов.- Харків: Право, 2018, 430 с.
13. Жадько В.А. Розуміння філософії через діалог з видатними мислителями/Віталій Жадько; М-во охорони здоров'я України, Запор. Держ. мед. Ун-т. Запоріжжя: ЗДМУ, 2018- 131с.
14. Ільїн В. Філософія : [Підручник.] / В. В. Ільїн. – К. : Альтерпрес, 2002. - Ч.1 : Історія розвитку філософської думки/ Авт.передм. А.А. Мазарак, 2002. - 463 с.
15. Історія філософії: від структуралізму до постмодернізму. Підручник. – К.: Знання України, 2004. – 214 с.
16. Качкан В. 50 філософем [електр. копія]: (ескізи, штрихи, зариси, пунктири думок) /Володимир Качкан.- Івано-Франківськ: місто НВ, 2018(т Івано-Франківськ): Івано-Франківська ОУНБ ім. І. Франка, 2018)
17. Кривуля О. М. Філософія: Навчальний посібник. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. – 592 с.
18. Огнев'юк В.Філософія. Історія філософії: Підручник для 10 кл. загальноосвіт. навч. закл. (профільний рівень) / В. Огнев'юк, І. Утюж. – К.: Грамота, 2010. – 256 с.
19. Пазенок В.С. Філософія [Текст]: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / В.С. Пазенок. – К.: Академвидав, 2008. – 280 с.
20. Петрушенко В.Л. Філософія: навч. посібн. (в 2-х част.) / В.Л. Петрушенко. – Львів: Новий світ-2000, 2011. – 647с.
21. Подольська Є. А. Філософія. Підручник К.: Фірма «Інкос», Центр навчальної літератури, 2006. – 704 с.
22. Причепій Є.Філософія: Підручник / Є. Причепій, А. Черній, Л. Чекаль. – К.: Академвидав, 2005; 2009. – 592 с.

23. Саух П. XX століття: Підсумки. – К.: МП Леся, 2009. – 284 с.
24. Саух П.Ю. Філософія : [Текст] / П.Ю. Саух. – К.:ЦУЛ, 2003. – 256 с.
25. Сич М.М. Філософія: конспект лекцій курсу іст.-філос.пропедевтики для студ. Ун-ту/ Г.С.Сич Ніжин. держ. ун-т ім.М.Гоголя 2-е вид. перероб і допов. Ніжин, 2006. – 303 с.
26. Скомаровський В.О. Історія європейської філософії: античність, середньовіччя, відродження: посібник/ Валерій Скомаровський; Євр. У-т, Уманська філія Вид. 2-е випр. І допов.-Уманьб Сочинський М.Л., 2018. - 58 1с.
27. Табачковський В. Філософія: світ людини: Курс лекцій: Навч. посібник для студентів вищих навчальних закладів. / В. Табачковський, М. Булатов, Н. Хамітов. – К.: Либідь, 2004.
28. Толбаш Осман Нурі Розум і філософія / осман нуріТолбаш; (пер. І. Дмитрук; ред. А. Дмитрук)- Хмельницький : Стасюк Л.С., 2018. - 144 с.
29. Философия. Университетский курс. – М.: ФАИР-ПРЕСС, 2003. – 528 с.
30. Философия: учеб./ А.В. Аполлонов, В.В. Васильев, Ф.И. Гиренок и др.; под ред. А.Ф. Зотова, В.В. Миронова, А.В. Разина. – 6-е изд. переб и доп. – М.: Проспект, 2009. - 672с.
31. Філософія (філософія, релігієзнавство, логіка, етика та естетика): методичні рекомендації до написання контрольних робіт / [уклад.: Л.Дротянко, О. Матюхіна, С. Ягодзінський та ін.] - К.: НАУ, 2012. – 116 с.
32. Філософія : [Підручник] / І. Бичко, І. Бойченко, В. Табачковський та ін. -2-е вид., стереотип. -К.: Либідь, 2002. - 405 с.
33. Філософія : курс лекцій для студ. усіх напрямів підготовки усіх форм навчання / відпов. ред. Г.Є. Аляєв. - Полтава : ПолтНТУ, 2012. - 288 с.
34. Філософія, логіка, філософія освіти. Кредитно-модульний курс[текст]: навч.посіб./За ред. Додонова Р.О., Мозгового Л.І.-К.:»Центр учбової літератури», 2014.-512 с.
35. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / В.П. Андрущенко, Г.І. Волинка, Н.Г. Мозгова та ін.; за ред. Г.І. Волинки. – Київ: Каравела, 2009. – 368 с.
36. Філософія: підручник для студентів ВНЗ / (Л.В.Губерський, та ін.; за заг. ред.. Л.В.Губерського).- Вид. 2-е перероб. І допов. Харків: Фоліо, 2018- 620 с.
37. Щерба, С.П.Філософія : підручник / С.П. Щерба, О.А. Заглада. - К.: Кондор, 2011. - 548 с.

Джерела:

- Абеляр, Петр. История моих бедствий: Пер. с лат.- Москва: Изд-во Акад. наук СССР, 1959. – 256 с.
- Абеляр, Петр. Теологические трактаты: Пер. с лат.- Москва: Прогресс, Гнозис, 1995.- 413 с.
- Августин А. Исповедь: Пер. с лат. – Москва: Канон+, 1997. – 464 с.
- Августин Блаженный. О граде Божием. – Минск: Харвест, Москва: АСТ, 2000. – 1296 с.
- Адлер А. Воспитание детей: взаимодействие полов: Пер.с англ. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1998. – 441 с.
- Адлер А. О нервическом характере: Пер. с нем. – Москва, Санкт Петербург: Университетская книга, АСТ, 1997. – 385 с.
- Аквінський, Тома. Коментарі до аристотелевої “Політики”: Пер. з латини - К.: Основи, 2000.- 794 с.
- Аристотель. Афинская полития. Государственное устройство афинян. Государственное социально-экономическое издательство. - Москва: Госуд. Социально-эконом. изд-во, 1937. – 260 с.
- Аристотель. О душе. – Москва: Госуд. Социально-эконом. изд-во, 1937. - 78 с.
- Аристотель. Политика.- Москва: Мысль, 1997. – 458 с.
- Аристотель. Сочинения: В 4 т. : Пер. с древнегреч / Мысль. – Москва, 1976.-Т.1.-550 с.
- Аристотель. Сочинения: В 4 т.: Пер. с древнегреч / Мысль. – Москва, 1983.- Т.4. – 830 с.

- Бэкон Ф. Новая Атлантида. Опыты и наставления нравственные и политические. – Москва: Изд-во АН СССР, 1954. – 242 с.
- Бэкон Франциск Веруламский. Новый Органон. – Москва: Государственное социально-экономическое изд-во, 1938. – 241с.
- Бэкон. Сочинения: В 2-х т./ Мысль. – Москва, 1971. - Т.1.- 590 с.
- Вольтер. Бог и люди. Статьи, памфлеты, письма. – Москва: Изд-во АН СССР, 1961. – 426 с.
- Вольтер. Статьи и материалы: Сб. науч. сессии. – Ленинград: Изд-во Ленинградского гос. ун-та, 1947. – 222 с.
- Вольтер. Философские сочинения. – Москва: Наука, 1988. – 750 с.
- Гегель Г. Работы разных лет: В 2 т./ Мысль. – Москва, 1972. - Т.1. – 668 с.
- Гегель Г. Работы разных лет: В 2 т./ Мысль. – Москва, 1973. - Т.2.– 630 с.
- Гельвеций. Сочинения: В 2-х т./ Мысль. – Москва, 1973. - Т.1.- 647 с.
- Гельвеций. Сочинения: В 2-х т./ Мысль. – Москва, 1974. - Т.2.- 678 с.
- Гельвецій Кльод Адрієн. Про людину, її розумові здібності та їх виховання: Пер. з франц. - Москва: Пролетар, 1932. - 384с.
- Гоббс Т. Избр. произведения: В 2-х т./ Мысль. – Москва, 1964. -Т.2. - 748 с.
- Гоббс Т. Избранные произведения: В 2 т./ Мысль. – Москва, 1964.-Т.1.- 583 с.
- Гоббс Т. Левиафан или материя, форма и власть государства церковного и гражданского. – Москва: Соцэргиз, 1936.- 502 с.
- Гольбах П. А. Избр. произведения: В 2-х т.: Пер. с франц./Соцэргиз. – Москва, 1963. - Т.1.- 715 с.
- Гольбах П. А. Избранные произведения: В 2-х т.: Пер. с франц./ Соцэргиз. - Москва, 1963. Т.2. – 563 с.
- Гольбах П. Избранные антирелигиозные произведения. – Москва: Соцэргиз, 1934. – 658 с.
- Декарт Р. Рассуждения о методе чтобы хорошо направить свой разум и отыскивать истину в науках. – Ленинград: Изд-во АН СССР, 1953.- 656 с.
- Декарт Р. Сочинения: В 2 т.: Пер. с лат. и франц./ Мысль. – Москва, 1989. - Т.1 - 654 с.
- Енгельс Ф. Діалектика природи.- К.: Політвидав України, 1980. - 357 с.
- Кант И. Критика чистого разума. - Ростов-на-Дону: Феникс, 1999. - 672 с.
- Карри П., Зарате О. Макиавелли. - Ростов-на-Дону: Феникс, 1997. - 176 с.
- Локк Дж. Сочинения: В 3-х т./ Мысль. – Москва, 1986. - Т.2.- 560 с.
- Локк Дж. Сочинения: В 3-х т./ Мысль. – Москва, 1988. - Т.3.- 688[1]с.
- Локк Дж. Сочинения: В 3-х т.: Пер. с англ./Мысль.–Москва, 1985.-Т.1–621 с.
- Луcretій, Тіт Кар. Про природу речей: Пер. з лат.-К.: Дніпро, 1988.– 191с.
- Мак'явеллі Н. Флорентійські хроніки; Державець: Пер. з іт. – К.: Основи, 1998.- 492 с.
- Маркс, Карл, Энгельс, Фридрих. Немецкая идеология. – Москва: Политиздат, 1988. – 574 с.
- Маркс, Карл. Избранные сочинения: В 9 т./ Политиздат. – Москва, 1986. - Т.4. – 681 с.
- Маркс, Карл. Нищета философии: ответ на «Философию нищеты» г-на Прудона. – Москва: Политиздат, 1987 – 187 с.
- Монтень М. Об искусстве жить достойно. Философские очерки. – Москва: “Дет.лит”, 1973.- 206 с.
- Монтень М. Опыты. Избранные главы: Пер. с фр. - Москва: Правда, 1991 – 656 с.
- Монтескье Ш. Избранные произведения. - Москва: Госполитиздат, 1955. – 799 с.
- Мор Т. Утопия: Пер.с лат. – Москва: Наука, 1978.- 414 с.
- Немецкая классическая философия: В 2 т./ ЗАО Изд-во ЭКСМО-Пресс, Фолио. – Москва, Харьков, 2000. – Т.1: Кант И., Гегель Г.В.Ф., Шеллинг Ф.В.И. – 784 с.
- Ницше, Фридрих. По ту сторону добра и зла: Пер. с нем. – Москва: ЭКСМО-ПРЕСС; Харків: Фолио, 1998. – 1054 с.
- Ницше, Фридрих. Сочинения: В 2 т./ Мысль. – Москва, 1997. - Т.2.- 829 с.
- Ницше, Фридрих. Сочинения: В 2 т./Мысль. – Москва, 1997. - Т.1. - 829 с.
- Платон, Диалоги: Пер.с древнегреч./ Мысль (АН СССР. Ин-т философии. Филос. наследие). – Москва, 1986.- 607 с.

- Платон. Сочинения: В 3 т.: Пер. с древнегреч./ Мысль (АН СССР. Ин-т философии. Филос. наследие). – Москва, 1972. - Т.3. Ч.1.- 687 с.
- Платон. Сочинения: В 3 т.: Пер. с древнегреч./ Мысль. (АН СССР. Ин-т философии. Филос. наследие). - Москва, 1972.-Т.3. Ч.2.- 678 с.
- Платон. Сочинения: В 4 т.: Пер.с древнегреч./ Мысль (АН СССР. Ин-т философии. Филос. наследие). – Москва, 1990. - Т.1.- 860[2] с.
- Руссо Ж.-Ж. Избр. Соч.: Пер.с фр. – Москва: Гослитиздат, 1961. – 831 с.
- Руссо Ж.-Ж. Общественный договор: Пер.с фр. – Санкт Петербург: Издание Д.Е.Жуковского, 1907. – 247 с.
- Сартр Ж.-П. Бытие и ничто: опыт феноменологической онтологии: Пер. с франц. - Москва: Республика, 2000. – 638 с.
- Сартр Ж.-П. Дороги свободы: [тетралогия]: Пер. с франц.– Харків: Фолио, 1997. – 367 с.
- Сартр Ж.-П. Последний шанс: Пер.с франц. – Санкт Петербург: Азбука, 2000. – 460 с.
- Сковорода Г. Повне зібрання творів: У 2 т./ Наукова думка. – К., 1973. - Т.2.– 574 с.
- Сковорода Г. Повне зібрання творів: У 2 т./Наукова думка. – К., 1973. - Т.1. – 531 с.
- Сорокин П.А. Человек. Цивилизация. Общество: Пер. с англ. – Москва: Политиздат, 1992. – 543 с.
- Фейербах Л. Сущность христианства. – Москва: Мысль, 1965. – 414 с.
- Фрейд З. Введение в психоанализ: лекции: Пер. с нем. – Москва: Наука, 1989. – 455 с.
- Фрейд З. По сторону принципа наслаждения. Я и Оно. Неудовлетворенность культурой. – Санкт Петербург: Алетейя, 1998. – 251 с.
- Фромм Э. Анатомия человеческой деструктивности: Пер. с англ.– Москва: АСТ, 1998. – 670 с.
- Фромм Э. Человеческая ситуация: Пер.с англ. – Москва: Мысль, 1995. – 238 с.
- Цицерон Марк Туллий. Избранные сочинения: Пер.с латин.- Москва: Худож. лит., 1975. - 450 с.
- Э. Роттердамский. Философские произведения.– Москва:Наука, 1986. – 720 с.
- Эразм Роттердамский. Похвала Глупости: Пер. с латин. – Москва: Государственное изд-во худож. лит., 1960.-167с.
- Эриксон Э. Детство и общество: Пер.с англ. – Санкт Петербург: Летний сад, 2000. – 415с.
- Юнг К. Г. Бог и бессознательное. – Москва: АСТ: Олимп, 1998. – 477 с.
- Юнг К. Г. Дух и жизнь: Пер. с нем.– Москва: Практика, 1996. – 551 с.
- Ясперс К. Смысл и назначение истории. – М., 1991.

9. Додаткові ресурси:

1. Інститут філософії ім. Г.С. Сковороди НАН України // <http://www.filosof.com.ua/>
2. Сайт філософського факультету КНУ імені Тараса Шевченка // <http://www.philosophy.kiev.ua/>
3. Філософія. Бібліотека Гумер // http://www.gumer.info/bogoslov_Buks/Philos/fil_dict/297.php
4. Філософія. Інформаційний ресурс // http://arhiv2.ucoz.ru/publ/informacionnyj_resurs/filosofija/
5. Філософський портал // <http://philosophy.ru/lib/>
6. Університетська бібліотека онлайн // <http://www.biblioclub.ru/>
7. Сайт Історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка // <http://iff.kubg.edu.ua>